

**สรุปรายงานผลการเยี่ยมเสริมพลังผู้ปฏิบัติงานตามโครงการฯเพิ่มพูนทักษะ
การใช้คู่มือการเฝ้าระวัง/ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM)และคู่มือประเมิน
และส่งเสริมพัฒนาการเด็กกลุ่มเสี่ยง (DAIM)
จังหวัดสุราษฎร์ธานี**

จุดประสงค์ของการเยี่ยมเสริมพลัง เพื่อติดตามการดำเนินงานการใช้เครื่องมือ DSPM คุณภาพการใช้เครื่องมือ ปัญหาและอุปสรรคของระบบการดำเนินงานของพื้นที่ และการเสริมพลังให้กับผู้ปฏิบัติงานสามารถดำเนินงานเฝ้าระวัง/ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

ทีมเยี่ยมประกอบด้วย

- 1) ทีมวิชาการจากสถาบันพัฒนาอานามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย ได้แก่

นายแพทย์ธีรชัย	บุญยะสิทธิ์พรณ	นายแพทย์ชำนาญการ
นางสาวกัญญา	กันทะศร	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
- 2) ทีมผู้ประสานงานการดูแลระบบ/ผู้ปฏิบัติงานคัดกรองพัฒนาการเด็ก ศูนย์อนามัยที่ 11 ได้แก่

นางฉลอง	เรืองศรี	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
นางสาววีรวรรณ	บุญวงศ์	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
นางสาวกิตติยา	ชำนาญกิจ	นักวิชาการสาธารณสุข
- 3) ทีมวิชาการจากกรมสุขภาพจิต/ทีมเยี่ยมติดตามการใช้เครื่องมือกระตุ้น TIDA 4I

เยี่ยมเสริมพลัง วันที่ 23 มิถุนายน 2559
ชื่อหน่วยงาน เครือข่ายเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี (พื้นที่เยี่ยมได้แก่ รพ.สต.และโรงพยาบาล)



ส่วนที่ 1: กลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานและการจัดระบบการส่งต่อภายในจังหวัด/อำเภอ

1. การแต่งตั้งคณะกรรมการฯ/การประชุมคณะกรรมการฯ
 - 1) มี การแต่งตั้ง และมี การประชุม คณะอนุกรรมการพัฒนาการเด็กปฐมวัย ระดับจังหวัด แต่ยังไม่มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาการเด็กปฐมวัย ระดับอำเภอ
 - 2) มี การแต่งตั้ง และมี การประชุม คณะอนุกรรมการ CPM หรือ project manager สตรีและเด็กปฐมวัย ระดับจังหวัด แต่ยังไม่มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ CPM หรือ project manager สตรีและเด็กปฐมวัย ระดับอำเภอ
2. การบริหารจัดการนโยบายระดับเขต/จังหวัด
 - 2.1 การมอบคู่มือ DSPM ให้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง

1) การมอบคู่มือ DSPM ให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองยังไม่มีนโยบายดำเนินการที่เหมือนกัน และพบปัญหาการสื่อสารนโยบายที่ไม่เป็นแนวทางเดียวกันในระดับหน่วยงานของโรงพยาบาล (แผนกสูติกรรมและกุมารเวชกรรม)

2) ยังไม่มีนโยบายเรื่องการมอบคู่มือ DSPM ให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองในระดับจังหวัด ทั้งนี้พื้นที่พิจารณาดำเนินการเองตามเหมาะสม

2.2 การค้นหากลุ่มเป้าหมาย เพื่อการคัดกรองพัฒนาการโดยใช้เครื่องมือ DSPM

มีการกำหนดนโยบายให้ดำเนินการเหมือนกันทั้งจังหวัด คือ ค้นหากลุ่มเป้าหมาย 9,18,30,42 เดือน ได้รับการตรวจ 100% และเมื่อพบเด็กที่สงสัยล่าช้าต้องติดตามได้ 100%

2.3 รูปแบบการจัดบริการคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยในคลินิกเด็กดี ของพื้นที่

ยังไม่มีนโยบายในเรื่องนี้ในระดับจังหวัด ทั้งนี้พื้นที่พิจารณาดำเนินการเองตามความเหมาะสม โดยพบว่า เครือข่ายเกาะสมุย มีรูปแบบการจัดบริการคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยในวันเดียวกันกับการให้บริการฉีดวัคซีน 1 ครั้ง/เดือน

2.4 การจัดให้มีคลินิกพัฒนาการเด็ก เพื่อการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและครอบคลุม

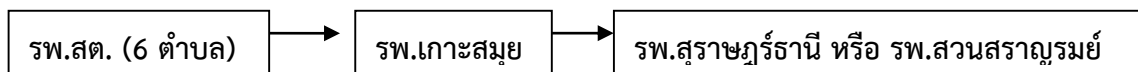
ไม่มีนโยบายในเรื่องนี้ในระดับจังหวัดและไม่พบการดำเนินงานคลินิกพัฒนาการเด็กในพื้นที่

2.5 การสนับสนุนงบประมาณ/วัสดุอุปกรณ์เพื่อการทำงานตามโครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเฉลิมพระเกียรติ ฯ

ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเขตสุขภาพที่ 11 แต่ยังไม่เพียงพอ

ได้รับการสนับสนุนคู่มือ/อุปกรณ์จาก รพ.เกาะสมุย และเขตสุขภาพที่ 11 แต่ยังไม่เพียงพอ

2.6 การจัดระบบส่งต่อพัฒนาการเด็กของจังหวัด/อำเภอ/ตำบล



ส่วนที่ 2 การประเมินพัฒนาการเด็กโดยเครื่องมือ DSPM

1. ด้านผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเฝ้าระวัง/ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก มีจำนวน 1 คน /รพ.สต. โดยเป็นนักวิชาการสาธารณสุข และผ่านการอบรมการใช้เครื่องมือ DSPM ในเดือนธันวาคม 2558 จากกรอบของศูนย์จิตเวชและศูนย์อนามัยที่ 11

2. ด้านการใช้เครื่องมือ DSPM

1) ทักษะการใช้เครื่องมือ DSPM เจ้าหน้าที่ยังไม่มั่นใจในการใช้เครื่องมือ DSPM ทักษะและความถูกต้องของวิธีการประเมินพัฒนาการ รวมถึงการเลือกใช้อุปกรณ์ การเตรียมความพร้อมทั้งด้านตัวเด็ก ผู้ปกครอง ผู้ประเมิน และสถานที่ ทำให้การแปลผลผิดพลาดส่งผลต่อการแนะนำผู้ปกครอง ซึ่งอยู่ในระดับที่ยังต้องได้รับการพัฒนาต่อ และพบผลการคัดกรองพัฒนาการในพื้นที่นี้ไม่พบเด็กสงสัยล่าช้า

2) ขั้นตอนการประเมินตามข้อพัฒนาการ ในคู่มือ DSPM ไม่ชัดเจนและสร้างความสับสนให้กับผู้ปฏิบัติงานคัดกรองพัฒนาการ

3) แนวโน้มการถ่ายทอดให้กับผู้ปกครอง มีการแจกคู่มือ DSPM ให้กับผู้ปกครองตั้งแต่แรกเกิด เมื่อปี 2557 เนื่องจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นจังหวัดนำร่อง และพบว่าคู่มือ DSPM ไม่พอแจก ทางหน่วยพื้นที่ได้ทำสำเนาแจกเพิ่มเติม จากการสอบถามพบว่าเกิดปัญหาด้านการประสานนโยบายการแจกคู่มือในระดับหน่วยงานของโรงพยาบาล

ส่วนที่ 3 ระบบการจัดเก็บและการนำข้อมูลพัฒนาการเด็กปฐมวัยไปใช้ประโยชน์

- 1) มีระบบการจัดเก็บข้อมูล โดยการลงรายงานของการให้บริการใน รพช. รพท. เมื่อให้บริการจะลงใน hosxp. ส่วนรพ.สต.ลงข้อมูลใน jhcis ซึ่งขณะนี้จะเพิ่ม ในช่อง special pp เพื่อลงบันทึกเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้ารายด้านพัฒนาการ เพื่อส่งต่อและออกมาในภาพรวม 43 แฟ้ม ซึ่งพบว่ามีการใช้ hos xp ไม่ครบถ้วน โดยลงบ้างไม่ลงบ้าง ทำให้ข้อมูลที่ออกมาไม่ตรงกับความเป็นจริง
- 2) การนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ ยังไม่เห็นชัดเจน เป็นเพียงการสรุปรายงานและนำเสนอผู้บริหารเพื่อทราบ

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรค/ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- 1) ด้านบุคลากร เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตรวจคัดกรองพัฒนาการเด็ก ไม่เพียงพอ
- 2) ด้านความเพียงพอของวัสดุ-อุปกรณ์ พบว่าคู่มือ DSPM และอุปกรณ์ยังไม่เพียงพอ
- 3) ด้านระบบข้อมูล มีการเปลี่ยนแปลงระบบข้อมูลทำให้เจ้าหน้าที่ต้องเรียนรู้ใหม่
- 4) ลักษณะของพื้นที่มีประชากรแฝง เป็นชาวต่างชาติและต่างด้าว มากถึงร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมด มีการย้ายถิ่นฐาน/สถานที่รับบริการ ส่งผลต่อระบบการติดตามกรณีเด็กสงสัยพัฒนาการล่าช้า
- 5) มีโรงพยาบาลเอกชนและคลินิกให้บริการหลายแห่งที่สะดวกและรวดเร็วกว่า ทำให้การปฏิบัติงานเฝ้าระวัง และส่งเสริมพัฒนาการเด็กทำได้ยังไม่ครอบคลุม

เยี่ยมเสริมพลัง

วันที่ 24 มิถุนายน 2559

ชื่อหน่วยงาน

เครือข่ายเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี (พื้นที่เยี่ยมได้แก่ รพ.สต.และโรงพยาบาล)



ส่วนที่ 1: กลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานและการจัดระบบการส่งต่อภายในจังหวัด/อำเภอ

1. การแต่งตั้งคณะกรรมการ/การประชุมคณะกรรมการ

- 1) มีการแต่งตั้ง และมีการประชุม คณะอนุกรรมการพัฒนาการเด็กปฐมวัย ระดับจังหวัด แต่ยังไม่มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาการเด็กปฐมวัย ระดับอำเภอ
- 2) มีการแต่งตั้ง และมีการประชุม คณะอนุกรรมการ CPM หรือ project manager สตรีและเด็กปฐมวัย ระดับจังหวัด และอยู่ในระหว่างการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ CPM หรือ project manager สตรีและเด็กปฐมวัยระดับอำเภอ

2. การบริหารจัดการนโยบายระดับเขต/จังหวัด

2.1 การมอบคู่มือ DSPM ให้กับพ่อแม่ผู้ปกครอง

1) การมอบคู่มือ DSPM ให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองมีนโยบายดำเนินการที่เหมือนกัน โดยการแจกคู่มือ DSPM ให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กทุกคนที่มารับบริการ

2) ยังไม่มีนโยบายเรื่องการมอบคู่มือ DSPM ให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองในระดับจังหวัด ทั้งนี้พื้นที่พิจารณาดำเนินการเองตามเหมาะสม

2.2 การค้นหากลุ่มเป้าหมาย เพื่อการคัดกรองพัฒนาการโดยใช้เครื่องมือ DSPM

มีการกำหนดนโยบายให้ดำเนินการเหมือนกันทั้งจังหวัด คือ ค้นหากลุ่มเป้าหมาย 9,18,30,42 เดือน ได้รับการตรวจ 100% และเมื่อพบเด็กที่สงสัยล่าช้าต้องติดตามได้ 100%

2.3 รูปแบบการจัดบริการคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยในคลินิกเด็กดี ของพื้นที่

ยังไม่มีนโยบายในเรื่องนี้ในระดับจังหวัด ทั้งนี้พื้นที่พิจารณาดำเนินการเองตามความเหมาะสม โดยพบว่า มี รพ.สต. 1 แห่งที่แยกบริการตรวจคัดกรองพัฒนาการออกจากวันที่ให้บริการคลินิกเด็กดี คือการนัดตรวจเพิ่มอีก 1 วัน ในวันที่ผู้ปกครองสะดวกและช่วงอายุต้องไม่เกินช่วงที่คัดกรองพัฒนาการ

2.4 การจัดให้มีคลินิกพัฒนาการเด็ก เพื่อการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่อง และครอบคลุม

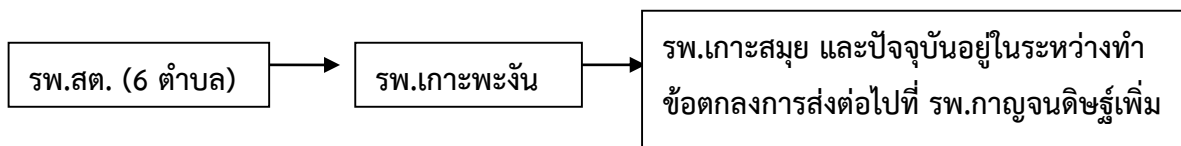
มีการดำเนินการจัดให้มีคลินิกพัฒนาการของโรงพยาบาล เกาะพะงัน ได้แก่ Risk Clinic

2.5 การสนับสนุนงบประมาณ/วัสดุอุปกรณ์เพื่อการทำงานตามโครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเฉลิมพระเกียรติ ฯ

ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเขตสุขภาพที่ 11 แต่ยังไม่เพียงพอ

ได้รับการสนับสนุนคู่มือ/อุปกรณ์จาก รพ.เกาะพะงัน และเขตสุขภาพที่ 11 แต่ยังไม่เพียงพอ

2.6 การจัดระบบส่งต่อพัฒนาการเด็กของจังหวัด/อำเภอ/ตำบล



ส่วนที่ 2 การประเมินพัฒนาการเด็กโดยเครื่องมือ DSPM

3. ด้านผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเฝ้าระวัง/ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก มีจำนวน 1 คน /รพ.สต. โดยเป็นนักวิชาการสาธารณสุข ที่ผ่านการอบรมการใช้เครื่องมือ DSPM ในเดือนธันวาคม 2558 จากการอบรมของศูนย์สุขภาพจิตที่ 11และศูนย์อนามัยที่ 11 และยังมีทีม อสม. มาร่วมงานด้านพัฒนาการเด็กด้วย

4. ด้านการใช้เครื่องมือ DSPM

1) ทักษะการใช้เครื่องมือ DSPM เจ้าหน้าที่มีการพัฒนาทักษะการใช้เครื่องมือ DSPM อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในรอบ 6 เดือน มีการค้นพบเด็กพัฒนาการสงสัยล่าช้าจาก 10% เป็น 20% ในเดือนมีนาคม 2559 จากการสังเกตทักษะเจ้าหน้าที่ในการคัดกรองพัฒนาการเด็ก มีการเรียงข้อพัฒนาการตามสภาพอารมณ์และอุปนิสัยการเล่นของเด็ก ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าชื่นชม

2) ขั้นตอนการประเมินตามข้อพัฒนาการ ในคู่มือ DSPM ไม่ชัดเจนและสร้างความสับสนให้กับผู้ปฏิบัติงานคัดกรองพัฒนาการ

3) แนวโน้มการถ่ายทอดให้กับผู้ปกครอง มีการแจกคู่มือ DSPM ให้กับผู้ปกครองตั้งแต่แรกเกิด เมื่อปี 2557 เนื่องจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นจังหวัดนาร่อง

4) ด้านนวัตกรรม ยังไม่พบการสร้างนวัตกรรมในการคัดกรองพัฒนาการเด็ก

ส่วนที่ 3 ระบบการจัดเก็บและการนำข้อมูลพัฒนาการเด็กปฐมวัยไปใช้ประโยชน์

1) มีระบบการจัดเก็บข้อมูล โดยการลงรายงานของการให้บริการใน รพช. รพท. เมื่อ

ให้บริการจะลงใน hosxp. ส่วนรพ.สต.ลงข้อมูลใน jhcis ซึ่งขณะนี้จะเพิ่ม ในช่อง special pp เพื่อลงบันทึกเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้ารายด้านพัฒนาการ เพื่อส่งต่อและออกมาในภาพรวม 43 แฟ้ม ซึ่งพบว่ามีการใช้ hos xp ไม่ครบถ้วน โดยลงบ้างไม่ลงบ้าง ทำให้ข้อมูลที่ออกมาไม่ตรงกับความเป็นจริง

2) การนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

- มีการสรุปรายงานนำเสนอผู้บริหารเพื่อทราบ

- มีการนำข้อมูลด้านการคัดกรองพัฒนาการเด็กที่ได้มาวิเคราะห์ โดยจำแนกข้อมูลเป็นรายด้าน ทำให้ทราบสาเหตุของพัฒนาการล่าช้า โดยพบด้าน EL เป็นอันดับที่ 1 ด้าน FM เป็นอันดับที่ 2

- มีการใช้ข้อมูลเด็กสงสัยล่าช้าติดตามเด็กมาแก้ไขและกระตุ้นพัฒนาการ รวมถึงการนัดเด็กมาฝึกกระตุ้นด้วย TIDA 4I

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรค/ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1) ด้านบุคลากร เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตรวจคัดกรองพัฒนาการเด็ก ไม่เพียงพอ

2) ด้านความเพียงพอของวัสดุ-อุปกรณ์ พบว่าคู่มือ DSPM และอุปกรณ์ยังไม่เพียงพอ

3) ด้านระบบข้อมูล มีการเปลี่ยนแปลงระบบข้อมูลทำให้เจ้าหน้าที่ต้องเรียนรู้ใหม่

4) ลักษณะของพื้นที่มีประชากรแฝง เป็นชาวต่างชาติและต่างด้าว มากถึงร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมด มีการย้ายถิ่นฐาน/สถานที่รับบริการ ส่งผลต่อระบบการติดตามกรณีเด็กสงสัยพัฒนาการล่าช้า

5) มีโรงพยาบาลเอกชนและคลินิกให้บริการหลายแห่งที่สะดวกและรวดเร็วกว่า ทำให้การปฏิบัติงานเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กทำได้ยังไม่ครอบคลุม

6) ด้านภาษา เนื่องจากพื้นที่มีประชากรแฝง ภาษาที่ใช้ในบางครอบครัว มีหลายภาษาและต่างสำเนียง เช่นกรณีที่พบนั้นเป็นครอบครัวที่ใช้ภาษาพูดกับเด็ก 3 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาเยอรมัน ภาษาไทย ทั้งสำเนียงกลางและสำเนียงอีสาน ทำให้เด็กเกิดความสับสนและยากต่อกระบวนการในการประเมินพัฒนาการเด็กของเจ้าหน้าที่